



Til o'rganishda psixologiyaning o'rni

Urganch davlat universiteti Xorijiy filologiya fakulteti

Filologiya va tillarni o'qitish Ingliz tili yo'nalishi

2301(A)-guruh talabasi Saparbayeva Oynur

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada psixologiyaning til o'rganishdagi ro'lini o'rganadi, xususan, turli xil psixologik omillar tilni o'zlashtirishning samaradorligi va samaradorligiga qanday ta'sir qilishi mumkinligiga e'tibor qaratadi. Motivatsiya, tashvish va xotira kabi mavzularni o'rganish orqali, bu ilmiy maqola psixologiyaning tilni o'rganish natijalariga sezilarli ta'sirini namoyish etadi.

Kalit so'zlar: motivatsiya, xotira, psixologiya, til o'rganish, stress.

Kirish. Til o'rganish-bu odamlar hayoti davomida shug'ullanadigan murakkab va ko'p qirrali jarayon. Bolaligidan boshlab, odamlar o'z ona tillarini o'rganishni boshlaydilar va ular o'sib ulg'aygan sayin qo'shimcha tillarni o'rganish safariga chiqishlari mumkin. Til o'rganishning ushbu psixologik jihatlarini tushunish har qanday yoshdagi va kelib chiqishi bo'lgan o'quvchilar uchun tilni o'rganishni optimallashtirishga qaratilgan o'qitish strategiyalari va aralashuvlarini xabardor qilishi mumkin.

Til o'rganishdagi psixologik omillar til o'rganish jarayonida psixologik omillar muhim rol o'ynaydi. Hayotiy jihatlardan biri bu motivatsiya bo'lib, u ikkinchi tilni o'rganishning muvaffaqiyati va samaradorligiga katta ta'sir ko'rsatishi mumkin. Motivatsiya ichki bo'lishi mumkin, bu yerda o'quvchilar mukofot olish yoki jazodan qochish kabi tashqi omillarni o'z ichiga olgan yangi tilni yoki tashqi tilni egallashga chinakam qiziqish va zavq olishadi. Ichki motivatsiya yaxshi natijalarga olib keladi, chunki o'quvchilar avtonom va o'z - o'zini boshqarish faoliyati bilan shug'ullanish ehtimoli ko'proq. Bundan tashqari, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan munosabati va e'tiqodlari ularning yondashuvi va qat'iyatliligiga ta'sir qiladi. Ijobiy munosabat va o'z imkoniyatlariga



ishonish tilni o'zlashtirishda katta kuch va muvaffaqiyatga hissa qo'shishi mumkin. Aksincha, salbiy munosabat va past o'zini- samaradorlik o'quvchilarga ikkinchi tilni o'zlashtirish uchun etarli vaqt va kuch sarflashga to'sqinlik qilishi mumkin. Bundan tashqari, tashvish til o'rganishga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan psixologik to'siq sifatida aniqlandi. Qo'rquv, stress va tashvish bilan tavsiflangan til tashvishi o'quvchilarning samarali muloqot qilish qobiliyatiga to'sqinlik qilishi va ularning rivojlanishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Shu sababli, til o'rganishda psixologik omillarni tushunish va hal qilish o'qituvchilar va o'quvchilar uchun juda muhim bo'lishi mumkin, chunki bu motivatsiya, ijobiy munosabat, o'z - o'zini samaradorligini va xavotirni kamaytiradi, natijada tilni yanada muvaffaqiyatli egallashga olib keladi.

Til o'rganishda motivatsiyaning roli til o'rganishda motivatsiya hal qiluvchi rol o'ynaydi, chunki u shaxsning harakatlari va yangi tilni o'rganishga tayyorligining harakatlantiruvchi kuchi bo'lib xizmat qiladi. Turli tadqiqotlarga ko'ra, motivatsiyalangan o'quvchilar til o'rganish faoliyati bilan shug'ullanish, o'rganish ishlarida davom etish va oxir-oqibat yuqori darajadagi malakaga erishish ehtimoli ko'proq. Ushbu tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, motivatsiyaning ikkita asosiy turi mavjud: tashqi va ichki. Tashqi motivatsiya deganda odamlarni til o'rganishga undaydigan tashqi omillar, masalan, ishda ko'tarilish yoki akademik talablarga javob berish tushuniladi. Boshqa tomondan, ichki motivatsiya yangi tilni o'rganishdan olingan zavq va qoniqish kabi ichki omillardan kelib chiqadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, yuqori darajadagi ichki motivatsiyani namoyon etadigan shaxslar motivatsiya uchun faqat tashqi omillarga tayanadiganlardan ustun bo'lishadi.

Til o'rganishda psixologiyaning rolini ko'rib chiqayotganda, bu jarayonga shaxs shaxsining sezilarli ta'sirini tan olish zarur. Ekstroversiya, tajribaga ochiqlik, motivatsiya va o'ziga ishonch kabi shaxsiy xususiyatlar til o'rganish



muvaffaqiyatini aniqlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Boshqalar bilan muloqot qilish va ishtiyoq bilan ajralib turadigan ekstroversiya, ijtimoiy o'zaro ta'sir va amaliyot uchun imkoniyatlarni targ'ib qilish orqali tilni egallashni osonlashtirishi mumkin. Bundan tashqari, shaxslar tajribaga yuqori darajadagi ochiqlikni namoyish etish yangi madaniy va lingvistik istiqbollarni qamrab olishga moyil bo'lib, ularni til o'rganish va moslashishga ko'proq moyil qiladi. Motivatsiya-bu tilni o'rganishda muhim rol o'ynaydigan yana bir shaxsiy xususiyat, chunki yuqori darajadagi ichki motivatsiyaga ega bo'lgan shaxslar o'zlarining til o'rganish ishlarida ko'proq jalb qilingan va qat'iyatli bo'lishlari mumkin. Va nihoyat, o'ziga bo'lgan ishonch tilni o'rganish natijalariga katta ta'sir ko'rsatishi mumkin, chunki bu shaxsning tavakkal qilishga va maqsadli tilda muloqot qilishga tayyorligiga ta'sir qiladi. Umumiy, shaxsning tilni o'rganishga ta'sirini tushunish o'qituvchilar va o'quvchilar uchun samarali o'qitish strategiyasini ishlab chiqish va talabalarning til o'rganish tajribasini oshirish uchun juda muhimdir.

Kognitiv jarayonlar til o'rganishda hal qiluvchi rol o'ynaydi, chunki ular o'quv jarayonining muhim jihatlarini boshqaradi. Til o'rganishga ta'sir qiluvchi asosiy bilim jarayonlaridan biri bu diqqat. Diqqat o'quvchilarga tegishli ma'lumotlarga e'tibor qaratish va chalg'itadigan narsalarni filtrlash imkonini beradi, bu ularga yaxshiroq tushunish va qayta ishlash imkonini beradi til kiritish. Masalan, chet tilidagi suhbatni tinglashda o'quvchilar ma'ruzachilar tomonidan ishlatiladigan nutq tovushlari, lug'at va grammatikaga katta e'tibor berishlari kerak. Diqqat, shuningdek, o'quvchilarga tildagi naqsh va qonuniyatlarni payqashga yordam beradi, bu aqliy tasavvurlarni shakllantirish va yangi til tuzilmalarini egallashga yordam beradi. Bundan tashqari, xotira til o'rganishda muhim rol o'ynaydi. Ishlaydigan xotira va uzoq muddatli xotira kabi turli xil xotira jarayonlari til ma'lumotlarini saqlash va olishni qo'llab - quvvatlaydi. Ishchi xotira o'quvchilarga ushlab turishga imkon beradi va lingvistik buyumlarni vaqtincha



manipulyatsiya qilish, ular tilni kiritish bilan faol shug'ullanayotganda. Boshqa tomondan, uzoq muddatli xotira ilgari o'rganilgan til bilimlarini, shu jumladan lug'at, grammatika qoidalari va madaniy jihatlarni saqlash va olishni osonlashtiradi. Ushbu kognitiv jarayonlarning samaradorligi til ko'nikmalarini egallash va rivojlantirishga katta ta'sir qiladi, chunki diqqat va xotira qobiliyatlari yaxshi rivojlangan o'quvchilar ikkinchi tilni o'zlashtirishda muvaffaqiyat qozonishadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, psixologiya hal qiluvchi rol o'ynaydi tilni o'rganish, chunki bu tilni o'zlashtirish bilan bog'liq turli xil bilim jarayonlarini tushunishga va kuchaytirishga yordam beradi. Motivatsiya, shaxsiy xususiyatlar, hissiyotlar va e'tiqodlarning tilni o'rganish natijalariga ta'sirini tahlil qilish orqali psixologlar tilni bilishga ta'sir qiluvchi omillar haqida qimmatli tushunchalar berishdi. Bundan tashqari, til o'rganishda xotira va e'tiborning rolini o'rganib, psixologlar o'rganish va saqlashni optimallashtiradigan strategiya va usullarni aniqladilar. Bundan tashqari, texnologiya va psixologiyaning integratsiyasi innovatsiyalarga yo'l ochdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- Katarzyna Oladska-Ponikviya. Ikkinchi tilni o'rganishda shaxsiyat va hissiy aql. Kembrij Olimlari Nashriyoti, 7/27/2018
- Aintzane Doiz. Motivatsiya va chet tilini o'rganish. Nazariyadan amaliyotga, Devid Lasagabaster, Jon Benjamins nashriyot kompaniyasi, 7/31/2014
- Jozef C. Mukalel. Til o'rganish psixologiyasi. Discovery nashriyoti, 1/1/1998